

2.1 BAZE PODATKOV

V sistem vzajemne katalogizacije so vključene:

- bibliografske baze podatkov
- normativne baze podatkov
- arhivske baze podatkov

Vzajemna bibliografska baza podatkov COBIB, lokalne baze podatkov in baza podatkov CORES so del vseh sistemov COBISS.

2.1.1 Bibliografske baze podatkov

COBIB je vzajemna bibliografska baza podatkov, ki vsebuje bibliografske podatke in zbirne podatke o zalogi, dodane iz vseh lokalnih baz podatkov.

Lokalne baze podatkov so baze podatkov posameznih knjižnic. Vsaka lokalna baza podatkov sama zase predstavlja celoto (tj. katalog posamezne knjižnice), v odnosu do COBIB-a pa njen del.

Vnos podatkov o bibliografskih virih poteka v COBIB-u, hkrati pa se zapis vpiše tudi v lokalno bazo podatkov. Za isti bibliografski vir se v lokalni bazi podatkov in COBIB-u tvori en sam zapis, ki je nato preko COBIB-a na voljo vsem knjižnicam v sistemu COBISS.

CORES je specializirana baza podatkov, ki vsebuje podatke o sedanjih in bivših urednikih in drugih osebah ter korporacijah, ki sodelujejo pri nastajanju kontinuiranih virov. Za posamezni kontinuirani vir obstaja en zapis, ki vsebuje osnovne identifikacijske podatke in podatke o odgovornosti. Baza se ažurira sproti, in sicer za potrebe vodenja osebnih bibliografij.

ELINKS je baza podatkov o internetnih povezavah do elektronskih publikacij. Zajema predvsem internetne naslove serijskih publikacij in elektronskih knjig, do katerih je omogočen dostop omejenemu številu uporabnikov na osnovi različnih pogodb med knjižničnimi konzorciji in ponudniki informacijskih servisov, ter internetne naslove drugih elektronskih publikacij.

2.1.1.1 Tuje bibliografske baze podatkov

Programska oprema COBISS omogoča prevzemanje zapisov iz drugih vzajemnih bibliografskih baz podatkov v mreži COBISS.Net in drugih tujih bibliografskih baz (Online katalog Kongresne knjižnice, WorldCat, ISSN).

COBISS.Net je ime mreže, ki med seboj povezuje avtonomne (nacionalne) knjižnične informacijske sisteme COBISS različnih držav in njihove informacijske sisteme o raziskovalni dejavnosti. *Sporazum o vzpostavitvi mreže COBISS.Net* in prostem pretoku bibliografskih zapisov, ki se kreirajo v avtonomnih knjižničnih informacijskih sistemih Bosne in Hercegovine, Črne gore, Makedonije, Slovenije in Srbije, je bil podpisan v Beogradu februarja

2003, novembra leta 2006 pa je sporazum podpisala tudi Nacionalna knjižnica Bolgarije. Po posebni pogodbi med IZUM-om in Akademijo znanosti Albanije je bil v začetku decembra 2012 vzpostavljen in v mrežo COBISS.Net vključen sistem COBISS.AL, v katerega so se zatem vključile še druge albanske knjižnice.

ISSN je baza podatkov, ki jo vzdržuje Mednarodni ISSN center v Parizu. Vsak ISSN, ki je dodeljen serijski publikaciji, se registrira v mednarodni bazi podatkov, ki se uradno imenuje Register ISSN, včasih znan kot International Serials Data System. Baza podatkov se konstantno dopolnjuje z letnim prirastom med 40.000 in 60.000 ISSN-ji, kar ustreza enakemu številu zapisov za publikacije. Za oblikovanje in vzdrževanje baze podatkov ISSN so zadolženi nacionalni in regionalni ISSN centri. S posebnimi aranžmaji pa so v sistem vključene tudi države, ki formalno niso članice mednarodnega centra.

Če ima knjižnica sklenjeno pogodbo s ponudnikom baze podatkov, je prevzemanje zapisov možno tudi iz svetovnega kataloga WorldCat (OCLC).

WorldCat je online vzajemni katalog, v katerega je vključeno več kot 10.000 knjižnic s celega sveta, ki so povezane z OCLC (Online Computer Library Center). Katalog vsebuje zapise za vse vrste gradiva v najrazličnejših jezikih. Zapisi, ki so v formatu MARC 21, so narejeni po različnih katalogizacijskih pravilih. Pri prevzemanju v COBIB in lokalno bazo podatkov se podatki v zapisih konvertirajo v format COMARC/B.

Online katalog Kongresne knjižnice (Library of Congress Online Catalog) je bibliografska baza podatkov Kongresne knjižnice (Library of Congress), ki je raziskovalna knjižnica ameriškega kongresa in obenem največja knjižnica na svetu. Katalog vsebuje na milijone zapisov za različne vrste gradiva v različnih jezikih, predvsem za monografske publikacije, rokopise, fotografije, kartografsko gradivo, video in zvočne posnetke. Zapisi so v formatu MARC 21 in narejeni po anglo-ameriških katalogizacijskih pravilih (AACR). Pri prevzemanju v COBIB in lokalno bazo podatkov se podatki v zapisih konvertirajo v format COMARC/B.

2.1.2 Normativne baze podatkov

Normativne baze podatkov so namenjene normativni kontroli imen, kot so imena oseb, imena korporacij, naslovi, predmetne oznake, zemljepisna imena itd. Njihovo vključevanje v sisteme COBISS poteka postopoma in na različne načine.

Leta 2003 je bila v COBISS.SI vključena baza podatkov **CONOR.SI**, v kateri so normativni zapisi za osebna imena in imena korporacij, ki se pojavljajo kot avtorji v bibliografskih zapisih. Polje za avtorje je možno povezati s pripadajočimi normativnimi zapisi.

V COBISS.SI je predvidena tudi normativna kontrola predmetnih oznak. V Sloveniji se v ta namen razvija *Splošni geslovník COBISS.SI (SGC)*. Normativna baza podatkov **SGC** vsebuje zapise za predmetne točke dostopa v slovenščini in angleščini. Osnovo tvorijo zapisi za občna, rodbinska in zemljepisna imena. Osnovo za izgradnjo normativne baze podatkov SGC

predstavlja prevod datoteke Sears H. W. Wilsona iz leta 2001, v kateri so bili zapisi za predmetne točke dostopa iz knjižne izdaje *Sears List of Subject Headings* iz leta 2000. Programska oprema COBISS zaenkrat omogoča le iskanje in navigacijo po SGC, normativna kontrola predmetnih oznak pa še ni vzpostavljena. COBISS3/Katalogizacija omogoča tudi redakcijo SGC, ki jo opravlja uredniški odbor geslovnika.

Ob vzpostavitvi sistema vzajemne katalogizacije v Bolgariji sta bili s konverzijo poleg lokalne baze podatkov in COBIB-a vzpostavljeni tudi normativna baza podatkov za osebna imena in imena korporacij (**CONOR.BG**) ter normativna baza podatkov za predmetne točke dostopa (**COSUB.BG**). Bibliografski zapisi so povezani le z zapisi iz CONOR.BG, z zapisi iz COSUB.BG pa ne.

Normativna kontrola osebnih imen je vzpostavljena tudi v COBISS.AL.

Tudi v Srbiji imajo normativno bazo podatkov za osebna imena in imena korporacij (**CONOR.SR**); tam zaenkrat poteka redakcija normativnih zapisov, normativna kontrola pa še ni vzpostavljena.

V vseh drugih sistemih COBISS v okviru COBISS.Net, kjer zaenkrat še ne obstajajo normativne baze podatkov, pa poteka redakcija relevantnih podatkov v bibliografskih bazah podatkov. Tako redigirani podatki bodo kasneje služili kot osnova za vzpostavitev ustreznih normativnih baz podatkov.

2.1.2.1 Tuje normativne baze podatkov

V programski opremi COBISS je omogočeno prevzemanje zapisov iz normativne datoteke imen LC/NAF¹ – Library of Congress/NACO Authority File.

LC/NAF je normativna datoteka, v kateri je več milijonov normativnih zapisov za imena, ki so jih prispevale knjižnice, sodelujoče v programu NACO (Name Authority Cooperative Program), enem od mednarodnih programov kooperativne katalogizacije PCC (Program for Cooperative Cataloging), ki ga usklajuje Kongresna knjižnica (Library of Congress). Datoteka vsebuje zapise za imena oseb, korporacij, sestankov in političnoteritorialnih enot ter zapise za enotne naslove, naslove knjižnih zbirk in točke dostopa za ime/naslov. Datoteka se dopolnjuje večkrat letno, zapisi v njej pa so v formatu MARC 21.

2.1.3 Arhivske baze podatkov

Arhivske baze podatkov so namenjene shranjevanju vseh verzij bibliografskih in normativnih zapisov. Arhivske baze podatkov se polnijo ob kreiranju, ažuriranju ali brisanju zapisov. Vsaka verzija zapisa, ki jo katalogizator shrani v bazo podatkov COBIB, CONOR ali SGC, se shrani tudi v arhivsko bazo, kjer dobi svojo identifikacijsko številko in prejšnjih verzij ne prekrije.

¹ Datoteka je bila pred tem vključena v sistem COBISS.SI pod imenom LC NAMES.

V sistemu COBISS.SI je možno za vsak bibliografski zapis iz baze podatkov COBIB.SI in za vsak normativni zapis iz baze podatkov CONOR.SI preveriti in izpisati vse predhodne verzije zapisa od leta 2007 dalje. Za normativne zapise iz baze podatkov SGC pa je možno preveriti in izpisati vse predhodne verzije zapisa od aprila 2018 dalje in tudi nekatere starejše verzije, ki so bile arhivirane ob večjih spremembah v geslovníku.